

45. SUROWCE ILASTE DO PRODUKCJI CEMENTU

W przemyśle cementowym surowce ilaste są zaliczane do tzw. „surowców niskich” w których zawartość węglanu wapnia CaCO_3 wynosi do 40 %. Wykorzystuje się je do korekcji składu surowca podstawowego tzw. „surowca wysokiego”, którym są z reguły wapienie i margle. Optymalna zawartość CaCO_3 we wsadzie do pieca cementowego wynosi 75-80 %. W przypadku gdy wartość ta jest zbyt wysoka dodatek surowca ilastego zmienia proporcje składników obniżając zawartość CaCO_3 i zwiększając udział SiO_2 , Al_2O_3 i Fe_2O_3 .

Zagospodarowanie zasobów i wydobycie surowców ilastych do produkcji cementu jest małe. Wynika to po pierwsze z faktu, że już na etapie dokumentowania i eksploatacji złóż dla przemysłu cementowego dąży się do optymalizacji składu surowca ograniczając konieczność jego korygowania, a po drugie w procesie technologicznym, jako surowiec niski, często stosuje się surowce odpadowe: pyły, popioły, żużle i inne, które zastępują surowce naturalne.

Pod względem litologicznym udokumentowane w Polsce złoża tej kopaliny reprezentowane są przez gliny, iły, iłosyderyty, lessy, pyły.

Surowce ilaste do produkcji cementu zgodnie z ustawą „Prawo geologiczne i górnicze” z dnia 4 lutego 1994 r., są zaliczane do kopalin pospolitych .

Geologiczne zasoby bilansowe wynoszą 220,07 mln t.

Stopień rozpoznania i stan zagospodarowania złóż przedstawiono w tabeli 45.1.

Tabela 45.1

SUROWCE ILASTE DLA PRZEMYSŁU CEMENTOWEGO - mln t

Wyszczególnienie	Ilość złóż	Zasoby geologiczne				Zasoby przemysłowe
		Bilansowe			pozabilansowe	
		Razem	A+B+C1	C2		
ZASOBY OGÓŁEM	29	220.07	181.85	38.22	45.67	0.97
w tym - zasoby złóż zagospodarowanych						
Razem -	3	1.00	1.00	0.01	-	0.97
1. Złóża zakładów czynnych	1	0.97	0.97	-	-	0.97
2. Złóża eksploatowane okresowo	2	0.04	0.03	0.01	-	-
w tym - zasoby złóż nie zagospodarowanych						
Razem -	16	136.02	97.89	38.13	2.25	-
1. Złóża rozpoz. szczegółowo	15	103.10	97.89	5.21	2.25	-
2. Złóża rozpoz. wstępnie	1	32.92	-	32.92	-	-
w tym - złoża, których eksploatacji zaniechano						
Razem -	10	83.04	82.96	0.08	43.42	-

W 2009 r. nie udokumentowano żadnego nowego złóż.

Z bilansu skreślono złoża „Izbica IV” położone w województwie lubelskim, które zostało całkowicie wyeksploatowane.

Wydobycie prowadzi się tylko na Lubelszczyźnie z 1 złoża „Izbica V”. W 2009 r. wydobyto 114 tys. t kopaliny.

Jako surowiec niski do produkcji cementu, cementowania „Kujawy” wykorzystuje także piaski ze złoża „Barcin-Piechcin-Pakość” (woj. kujawsko-pomorskie) umieszczone w rozdziale „Piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych i cegły wapienno-piaskowej” (zaklasyfikowane zgodnie z dokumentacją geologiczną).

Stopień rozpoznania zasobów i stan zagospodarowania poszczególnych złóż zestawiono w tabeli 45.2.

Tabela 45.2

Wykaz złóż surowców ilastych dla przemysłu cementowego - tys. t

Lp.	Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Zasoby		Wydobycie	Powiat
			geologiczne bilansowe	przemysłowe		
ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE			220 065	966	114	
złóż: 29 OGÓLEM						
woj. kujawsko-pomorskie złóż: 1			12 500	-	-	
1	Michałowo	R	12 500	-	-	inowrocławski
woj. lubelskie złóż: 9			4 257	966	114	
1	Bukowa Wielka	R	2 603	-	-	chełmski
2	Dominiczyn	Z	81	-	-	włodawski
3	Izbica IV	M	-	-	-	krasnostawski
4	Izbica V	E	966	966	114	krasnostawski
5	Lechówka dz. nr 102/1, 99	R	93	-	-	chełmski
6	Lechówka dz.97/1,101/1	T	33	-	-	chełmski
7	Lechówka dz.99	T	5	-	-	chełmski
8	Łukówek	Z	292	-	-	chełmski
9	Pawłów	Z	184	-	-	chełmski
woj. łódzkie złóż: 3			80 323	-	-	
1	Borki-hałda	Z	8	-	-	łęczycki
2	Działoszyn	R	7 904	-	-	pajęczański
3	Wieluń-Widoradz	Z	72 411	-	-	wieluński
Woj. mazowieckie złóż: 2			5 188	-	-	
1	Kornica-Litewniki (pole A)	R	3 386	-	-	łosicki
2	Kornica-Litewniki (pole B)	R	1 802	-	-	łosicki
woj. opolskie złóż: 2			406	-	-	
1	Bolko	Z	406	-	-	m. Opole
2	Krasiejów	Z	tylko pzb.	-	-	opolski, strzelecki
woj. podkarpackie złóż: 3			71 576	-	-	
1	Cieszanów	R	8 515	-	-	lubaczowski

Lp.	Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Zasoby		Wydobycie	Powiat
			geologiczne bilansowe	przemysłowe		
2	Zaklików	R	30 144	-	-	stalowowolski
3	Żuków-Doliny	P	32 917	-	-	lubaczowski
woj. śląskie złóż: 7			37 042	-	-	
1	Grodziec	R	1 750	-	-	będziński
2	Niegowonice	Z	9 611	-	-	tarnogórski
3	Wiek II	R	11 163	-	-	zawierciański
4	Wręczyca-Grodzisko	R	5 798	-	-	kłobucki
5	Wysoka II	R	tylko pzb.	-	-	zawierciański
6	Wysoka III	Z	47	-	-	zawierciański
7	Wysoka IV	R	8 673	-	-	zawierciański
woj. świętokrzyskie złóż: 2			8 773	-	-	
1	Gnieździska	R	2 896	-	-	kielecki
2	Nida-Lurowizna	R	5 877	-	-	kielecki

Opracował: Wojciech Szczygielski